

Miljöplan.

Karlshamns Golfklubb har vid styrelsemöte i okt 2007 beslutat att klubben skall förstärka sitt ekologiska tänkande och praktiska handlande i miljöfrågor. För att tydliggöra detta har en särskild grupp utsetts att arbeta fram en miljöplan för klubben. Planen skall baseras på Svenska Golf förbundets anvisningar om god praxis för en golfklubb i miljöfrågor.

Detta betyder att:

- Varje medlem och besökare har ett ansvar att bete sig på ett miljöriktigt sätt vid besök på Karlshamns Golfklubb.
- Klubben skall utarbeta en miljöplan som hålls uppdaterad, utvecklas och efterlevs.
- Verksamheten skall minimera sina utsläpp till luft, mark och vatten.
- Minimera förbrukning av resurser, typ energi, vatten, kemikalier.
- Välja miljömässigt korrekta råvaror för restaurang och övrig verksamhet.
- Ha välinformerade medlemmar och välutbildad personal också i miljöfrågor.
- Följa lagar och förordningar samt uppsatta rutiner för verksamhetens skötsel.
- Arbeta med ständiga förbättringar.

Miljövision.

Beslutad av styrelsen 18/2 -08 och enhälligt godkänd vid klubbens årsmöte 28/2 -08.

Klubben ansluter sig till Sv. Golf förbundets Miljövision o Strategiska mål, nämligen att:

Tillhandahålla golfanläggning av hög standard, garantera ett hållbart utnyttjande av naturresurser samt bidra till en hälsosam miljö.

Strategiska miljömål.

- **God bebyggd miljö och god hälsa.**
- **Rika naturmiljöer och levande kulturlandskap.**
- **Behovsanpassad gödning samt giftminimerad miljö.**
- **Grundvatten av god kvalitet.**
- **Begränsad klimatpåverkan och frisk luft.**

Karlshamns Golfklubb har, baserat på ovanstående, beslutat anta följande:

Miljöpolicy

- Att inom golfbanans område främja biologisk mångfald genom stor hänsyn och ansvarstagande till naturens villkor.
- Att systematiskt arbeta med ständiga förbättringar för att minimera verksamhetens miljöpåverkan inom alla områden.
- Skydda vattentäkter, grundvatten samt Mörrumsån.
- Förebygga olyckor i det dagliga arbetet samt upprätta och öva rutiner för att minimera farlig verksamhet.
- Vårda och utveckla goda kontakter med myndigheter, leverantörer, entreprenörer samt närboende.
- Göra miljömässigt riktiga inköp hos ansvarstagande leverantörer.
- Ställa krav på klubbens medlemmar att verka för en god miljö.
- Baserat på denna miljöpolicy skall klubben upprätta en handlingsplan inom miljöområdet. Planen skall årligen revideras av styrelsen, efter det att ansvariga redogjort för vad som åstadkommit inom miljöområdet.
Revisionsdatum: feb. månad.

- Karlshamns Golfklubb skall senast inom två år ha en Miljöplan, godkänd av Sv. Golfbundet. Denna miljöplan skall därefter utvecklas och förfinas.

Allmänt om Karlshamns Golfklubb.

I augusti 1963 bildades en interimsstyrelse med uppgiften att hitta lämplig mark för att anlägga en golfbana. Flera markområden undersöktes, men tillslut fastnade man för det område, där klubben idag ligger. 1965 bildades Karlshamns Golfklubb och dess första ordförande var Erik K Fernström. Samma år blev klubben medlem i Sv. Golfbundet som bana nr 92 i Sverige.

1966 öppnades klubbens första 12 hål, designade av Douglas Braisier. Men redan 1970 var kostymen för liten och resterande 6 hål öppnades upp på gamla banan. Till detta kom även övningsfältet ibruk.

Under 1970-talet och en bit in på 80-talet omnämndes Karlshamns Golfklubb i många sammanhang. Bl.a. filmades mästartmötet in här och vi fick en 2 timmar lång sändning på TV. 1980 arrangerades Sism (internationella slagmästerskapen) då klubben stod som värd för en tävling med lag från hela Europa.

Den golfboom som kom under slutet av 80-talet blev också en verklighet för vår klubb. Redan 1987 hade vi 1000 aktiva medlemmar. För att öka tillgängligheten beslöts 1989 att bygga ytterligare 9 hål och arkitekten var Roy Wictorsson. Dessa var spelklara hösten 1991. Officiell invigning skedde maj 1992 av vår dåvarande landshövding Camilla Odnoff.

År 2000 var det åter för trångt och en grupp under ledning av Anders Sjöholm och Henrik Kördel, började titta på förutsättningarna att bygga ut ytterligare 9 hål. Markområdet på andra sidan Gungvalavägen, blev snart det tänkbara området. Detta gav möjlighet till start både från hål 1 och 10 även på den nya banan. Jan Sederholm anlätades som banarkitekt och i maj 2004 invigdes Karlshamns Golfklubbs 36-hålsanläggning.

Golfboomen har därefter nått sin kulmen när detta skrives. Klubben har under senare år brottats med en ansträngd ekonomi. Under 2006 infördes system spelrätter för att stärka klubbens ekonomi och marknadsanpassa de ek. skyldigheterna till medlemmarna.

Karlshamns Golfklubb idag.

Verksamhetsbeskrivning.

Klubben är en ideell förening och har idag ca 1500 medlemmar, varav 1300 är aktiva.

Klubben leds av en styrelse med ett antal kommittéer, som på ideell basis för verksamheten och utvecklingen framåt.

Bankommittén är numera ersatt med ett banråd. Personal från kansi, bana och tränare träffas regelbundet för att lösa praktiska frågor om banans skötsel och utveckling.

Juniorkommittén samordnar junior och elitträning tillsammans med klubbens tränare.

Seriespel i div. II herrar sorterar också under denna kommitté.

Seniorkommittén, med stor aktivitet, anordnar och sköter veckotävlingar för klubbens manliga +55-spelare. Man bistår också med andra praktiska insatser, typ målning av byggnader och vinterröjning.

Damkommittén sköter damernas veckotävlingar samt anordnar olika aktiviteter för att främja damernas trevnad och samanhållning i klubben.

Skogsvårdskommittén träffas någon gång per år för att med sakkunnig hjälp besluta vad som skall avverkas under kommande säsong.

Medlemskommittén har idag sin verksamhet begränsad till att sköta klubbens utbildning för grönt kort.

Organisation och personal.

Karlshamns Golfklubb är en ideell förening. Klubben är till 100% ägare av KhGK Drifts AB som idag driver banan. Klubbstyrelsens medlemmar, tillika Driftbolagets styrelse, jobbar på ideell bas. I klubben finns en klubbchef anställd, vars uppgift är att effektuera de beslut som styrelsen fattar. Klubbchefen är också VD i driftbolaget.

På kansliet finns ytterligare en tjänst om 75% arbetstid. Under sommaren samt helger finns även bemanning i receptionen med hjälp av juniorer i klubben.

Till klubben är en tränare knuten, som också driver Golfshopen.

I driftbolaget är VD samt grönytepersonalen anställda. För närvarande är 5 personer åretruntanställda. Av dessa är en person långtidssjukskriven och en person är till 80% lönebidragare. Under sommaren är ytterligare 5 personer anställda under varierande tid.

Anläggningsbeskrivning.

Byggnader.

Husen runt klubbområdet är till stor del om- och tillbyggda arbetsbaracker. Den stora huskroppen består av restaurang, samt omkl.rum för damer och herrar. Här finns även kansli med reception för att kunna möta medlemmar och gäster.

En byggnad, icke isolerad, finns för bagbod och garage till el-bilar. Fristående lokal finns för shop samt bakom bag-boden, en lokal för utbildning och medlems/kommittémöten.

På särskilt område finns verkstad och förråd inkl personalbyggnader för banans skötsel.

Noteras bör att byggnaderna är av varierande kvalitet och en långsiktig upprustning eller utbyte behöver ske.

Banor

Karlshamns Golfklubb har 2 st 18-hålsbanor omgivna av barr- o löv-skog. Banorna anses vara mycket vackert lokaliserade med nära anknytning till Mörrumsån. Till anläggningen hör även en driving-range, inkl övningsfält och en korthålsbana med 5 hål.

Restaurang.

Nuläge. Verksamheten bedrivs på entreprenad i särskild byggnad med ute- och inneservering.

Kök med biutrymmen uppfyller med smal marginal, ställda krav från lokal kontrollmyndighet på förutsättningar för god hygien och rationell matlagning.

I snitt serveras xx portioner per dag och restaurangen besöks av yy personer per dag.

Restaurangen är populär, även bland icke golfare, för sin goda mat.

Golfshop.

Drivs på entreprenad av Fam. Henrik Wåhlin.

Banskötsel

Drift och underhåll.

I anslutning till gamla bana finns inhägnat område för uppställning av maskintrustning, verkstad för maskinunderhåll samt upplagring av kemikalier. Hanteringsytor och utrustning finns för blandning av bekämpningsmedel enl. anvisning samt tankutrustning för dieselolja. Miljöstation för olje- och kemikalierester. Personalutrymmen samt kontor för arbetsledning.

Som bilaga till miljöplanen finns inventarielista på de maskiner som används för underhåll av grönytor. P.g.a. klubbens trängda ekonomi har icke nyinvesteringar varit möjliga i erfoderlig omfattning.

Bevattningsanläggning.

Vatten tas från Mörrumsån och pumpas upp till dammar vid 13e tee på nya banan. Från dammarna via pumpar distribueras sedan vatten ut till gamla och nya banan. Totalt finns 5 pumpar med en kapacitet av tot. 2200 minutiliter. Via 236 nedgrävda ventiler styrs bevattningen med ett datasystem med tillhörande kännare i resp. ventil. Bevattningsprogram styr förloppet med öppnande och stängande av ventiler samt start av spridare. Tot. finns ca 700 spridare. Bevattningen körs normalt nattetid för att minska avdunstning samt för spelarnas trivsel. Sker drift dagtid är det för funktionskontroll eller bevattning efter gödsling. Vattenförbrukningen varierar mellan olika år från 30000 till 55000 kbm.

Systemet är i ökande takt underhållskrävande p.g.a. ålder och vi kan förvänta oss att vissa partier behöver bytas ut inom en 5-årsperiod Dessutom finns vissa reservdelar inte längre. Tillåtligheten att ta vatten från Mörrumsån kommer att kontrolleras.

Bekämpningsmedel och kemikalier.

Av kostnads- och miljöskäl minimeras användandet av bekämpningsmedel till ett minimum. De medel som används är enbart mot mögelangrepp på greenerna och årligen söks tillstånd för användning hos Miljöförbundet Blekinge Väst. För att få tillstånd lämnas vattenprover varje år, taget i dammen vid 16e hålet. Dessutom redovisas förbrukad mängd samt när sprutning har skett. Exempel på bekämpningsmedel är Topsin, Chipco Green, Baycor samt spec.tillstånd för Sportak och Amistar. Medlen förvaras i låst skåp med värme, ventilation och tätt golv.

Övriga kemikalier typ sprayburkar med rostlösningsmedel eller färgburkar förvaras i verkstaden. Detta gäller även rengöringsmedel för maskinutrustning. Dieselolja förvaras i ny "invallad" farmartank och smörjoljor i oljeförråd.

Källsortering.

En strukturerad källsortering i anslutning till restaurang eller shop samt ute på banan förekommer ej.

Verkstaden har ett avtal, så att förbrukade kemikalieförpackningar och slattar, lämnas till Sita för omhändertagande.

Detta är sannolikt den första miljöförbättrande åtgärden som vi kan ta tag i. Dessutom kan alla medlemmar engagera sig så att onödig nedsmutsning ej sker. Sita kommer under våren att kontaktas.

Transporter och Parkering.

Besökare kan ej ta sig till golfbanan med allm. kommunikationsmedel. Bil, cykel eller gå är alternativen. Uppmuntran till samåkning bör ske genom styrelsens försorg. Inom området är vägarna av normal kvalité.

Grannar, myndighetskontakter, intressenter.

Nuvarande kontakter är bra men kan utvecklas. Spec. betr. Myndighetssidan, så att klubben ej drabbas av plötsliga beslut eller lagändringar som omedelbart måste genomföras. Typ "brandkårsuttryckningar", vilket har inträffat. Någon gång per år bör närmaste grannar bjudas in för dialog med styrelsen, så styrelsen vet hur man ser på klubbens verksamhet.

Naturvård.

På sikt bör inventering göras av flora och fauna.

Nulägesanalys.

För att klargöra var klubben står miljömässigt med olika verksamheter har en genomgång skett under hösten –07. Genomgången har gjorts av Eva Tigerman-Enckell, Ingemar Eriksson, Jesper Holmberg och Torsten Westling.

Nedan redovisas vad vi gjort med anknytning till god miljö. Mall enl. Sv. Golfförbundet.

Åtgärdsplan.

Baserat på vad som framkommit i Nulägesanalysen har miljögruppen tagit fram åtgärdsplaner, som redovisas direkt efter varje avsnitt i Nulägesanalysen.

1. Förvaring och hantering av bekämpningsmedel.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
1.1.	Förvaras kemikalier åtskilda från "explosiva" varor. Typ bensin.	X			Klart	Sept. 2009
1.2	Har kem.lagret ett golv som håller kvar ev. spill	X			Klart	Sept. 2009
1.3	Finns pärm med aktuella säkerhetsblad i anslutn. till kemlagret?		X		Under arbete	Klart dec. – 09.
1.4	Används den skyddsutrustning som anges på säkerhetsbladet?		X		Under uppskärpning	Ständigt pågående
1.5	Förvaras alla kemikalier i originalförpackning?	X				
1.6.	Är dörren till kem.lagret markerad med skylt?	X				
1.7	Används och förvaras endast preparat som är godkända av kemikalieinspektionen?	X				
1.8	Finns giltiga ADR-intyg om farligt gods. Transporteras utöver begränsad mängd med annat fordon än traktor.			X		

Åtgärdsplan

	Åtgärd	Ansvarig	Klart
1.3	Pärm med aktuella säkerhetsblad för bekämpningsmedel och kemikalier tas fram	Jesper	Pågår. Klart Dec, 2009
1.4.	Kompletterande skyddsutrustning anskaffas	Jesper	Klart
1.6.	Skyllt kemikalielager. Kompletteras och förtydligas.	Ingemar.	4e kv. 2009.
1.8	ADR-intyg. Information om vad som gäller oss.	Ingemar	Klart

2. Rutiner vid påfyllning och rengöring av sprutan.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
2.1	Läses preparatets etikett eller säkerhetsblad innan bekämpning?	X			Arbetet göres alltid av utbildad person.	Löpande
2.2	Är sprutan regelbundet kalibrerad?		X		Ny hösten -09.	
2.3	Är sprutan funktionstestad av auktoriserad testare?		X		Ny hösten -09.	
2.4	Används den skyddsutrustning som anges på skyddsbladet?		X		Ja, ny spruta med kjol.	Löpande
2.5	Sker påfyllning av sprutan på lämplig plats typ biobädd, platta med uppsamling etc.	X			Biobädd	
2.6	Sker rengöring av på en plats där risk för läckage till vatten o miljö minimerats.	X			Biobädd.	
2.7	Rengörs tomma bekämpningsmedelsförp. genom tre sköljningar, innan de lämnas till avfall?	X			Följes upp.	Löpande
2.8	Hålls skyddsavstånd till minst 30 m till brunnar och vatten vid fyllning och rengöring.	X			Mer än 30 m till sommarstuga och väg.	

Åtgärdsplan.

	Åtgärd	Ansvarig	Klart
2.2,3	Kalibrering av spruta	Ingemar	Ny spruta m. kjol lev hösten -09.
2.6	Rengöring av spruta. För att underlätta arbetet kompletteras med 3-fasuttag å gavel verkstad samt erf. belysning.	Eva o Ingemar	Klart juli 2008

3. Spridning av bekämpningsmedel.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
3.1	Har den som utför bekämpningen giltigt kunskapsbevis för klass 2L och eller tillstånd för 1L?	X		3 pers har utb.	Jesper klar med sin utb.	Juni -08
3.2	Är den kemiska bekämpningen anmäld till kommunen?	X				
3.3	Används avdriftreducerande utrustning, typ kjolar och/eller munstycken		X		Ny spruta med kjol lev hösten -09.	Hösten -09.
3.4	Iakttages nödvändiga mark- och vindanpassade skyddsavstånd mot t.ex. vattenmiljöer	X				
3.5	Skrivs journal över bekämpningen?	X				

Åtgärdsplan.

	Åtgärd	Ansvarig	Klart
3.1.	Spridning av bekämpningsmedel. Utbildning planeras för Jesper.	Eva	Utb. Klar juni -08
3.3	Avdriftsreducerande utr. Kostn. ca 10 till 15 kkr	Ny spruta	Hösten -09.

4. Lagring av diesel. Cisterner.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
4.1	Finns tillstånd från kommunen om ni sammanlagt lagrar mer än 3 kbm dieselolja.	X				
4.2	Är cisterner större än 1 kbm besiktigad av ackrediterad firma?	X			Ett år gammal tank med invallning i plåt.	
4.3	Finns fungerande överfyllnadsskydd och avluftning.	X				
4.4.	Har kopia skickats till kommunen på cisternens besiktningssintyg.	X			Intyget skickat enl. uppgift av tankleverantören.	
4.5	Finns skydd mot spill till miljö och vatten vid påfyllnad och tankning?	X			Tankens uppställningsyta och fordonsplats vid tankning asfalterad.	
4.6	Står cisternen på jämt bärande underlag och är skyddad för korrusion o åverkan?	X				
4.7	Förvaras diesel inom vattenskyddsområde?		X	X		

Åtgärdsplan.

	Åtgärd	Ansvarig.	Klart
--	Utveckla bensinhanteringen ev. med egen tank eller fat.	Ingemar o Jesper	Rapport för beslut våren -09.

5. Farligt avfall.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
5.1	Lämnas farligt avfall till kommunen eller annan godkänd mottagare? Ex. oljefilter, lysrör batterier.	X			SITA entreprenad	

5.2	Journalförs mängd, typ av avfall, som uppstår och vart det lämnas?	X			SITA entreprenad	
5.3	Är ev. transport av farligt gods anmäld till Läns-styrelsen		X	X		
5.4	Lämnas transportdokument om farligt avfall som hämtas av entreprenör?	X			Lämnas av SITA till berörd myndighet.	

Åtgärdsplan.

Inga särskilda åtgärder anses behövas utöver goda dagliga rutiner att farligt avfall tas omhand och läggs på avsedd plats för SITAs vidare omhändertagande.

6. Övrigt avfall.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat
6.1	Lämnas allt övrigt avfall till kommunens mottagningsstation	X			Ja men utan källsortering.	
6.2	Anmäls transporter av mer än 50 ton alt. 250 kbm övrigt avfall till Länsstyrelsen.			X		

Åtgärdsplan.

	Åtgärd	Ansvarig	Klart
6.1	Avfall som uppkommer på golfbanan, i kök eller på kontor o shop, camping, källsorteras ej idag. En total översyn och igångsättande av källsortering är en nödvändig förändring.	Eva med personal, Shop och Rest, i samarbete med ex. SITA	Under 2008

7. Vattenverksamhet.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
7.1	Har kontakt tagits med Länsstyrelsen innan				Endast dikesrensning har	

	avvattning, dikning, eller annan ändring av vattennivån?		X		förekommit hittills.	
7.2	Finns tillstånd från miljödomstolen om att bevattnings- eller annan vattenverksamhet bedrivs. Behövs sannolikt ej om allm. eller enskilda intressen ej skadas.		X		Gäller gräsyta mellan Mörrumsån och damm vid sprutningar. Plats: hål 13 nya banan. Dammen på 6-7000 kbm. Omsättning vatten 30 till 50000 kbm per år. Start -65.	

Åtgärdsplan

	Åtgärd	Ansvarig	Klart
	Frågan kontrolleras med Sv. Golfbundet, lämpligen vid ett besök.	Styrelsen föreslår handlingsplan för miljögruppens agerande i denna fråga, samt avsätter pengar för täckande av extern konsultkostnad.	Våren -09

8. Spridning av gödsel och annat organiskt material.

		Ja	Nej	Icke aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
8.1	Sprids organiska och/eller mineralgödselmedel under perj. 1/12 till 28/2?		X			
8.2	Vid ev. spridning av slam, följs föreskrifterna avseende givor?		X	X		

9. Natur- och Kulturmiljö.

		Ja	Nej	Ej aktuellt	Kommentar	Åtgärd dat.
9.1	Kontaktas Länsstyrelsen	X			När så är aktuellt.	

	för samråd innan åtgärder som kan skada naturmiljön påbörjas.					
9.2	Finns Natura 2000-område eller andra biotopskyddade områden på eller i anslutning till banan?	X			Gäller själva Mörrumsån.	
9.3	Tas hänsyn vid arbeten att inte ex. våtmarker, stenmurar öppna diken mm, skadas?			X		
9.4	Finns vattenskyddsområden på eller i anslutning till banan? Vilka regler gäller?	X			Ja, om Mörrumsån räknas dit.	
9.5	Finns kulturminnen eller fornlämningar på banan?	X			Tre äldre husgrunder.	

Kort åtgärdssammanfattning från "miljögruppen.

1. Genomför förslagen i Nulägesanalysen
2. Energiinventering och optimering.
3. Restaurangens långsiktiga överlevnad.
4. Källsortering utvecklas.
5. Långsiktig budget för ersättningsinvesteringar.
6. Förbättra myndighets och grannkontakten.

Karlshamn den 28 sept. 2008

Vid pennan, för Miljögruppen.

Torsten Westling

Reviderad åtgärdsplan 2009-10-18.

